

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom našim male stvari, a našloga sve pokvaram.

Iluzi svakog štorka i petka

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani nećikaju, a nefrankirani neprimaju. Predplata za poštarijom: stoji 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu; ili K 6, odn. 3 na pol godine. Izvan carine više poštarija.

Fojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulia br. 5. te prima stranke osim pedjelje i svjetka svaki dan od 11-12 sati prije podne.

Oglasi, pripolane...
Cekovog: računa br. 547249
Telefon listare broj 36.

Odgovorni urednik i izdavačelj Štepo Givjić. — U nakladi tiskare J. Krmponić i drug. u Puli. Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Krstićevcem do znanja!

Zalostno je, što se moramo na ovom mjestu baviti sa osobom Ivana Krstića, koji si je ovjekovječio nezaj vidljivom slavom svoje ime za sve viekove dok bude jednoga Hrvata, kao što si ga je ovjekovječio u poviesti srbskoga naroda Vuk Branković, koji je izdao svoga rodjaka i cara turskomi caru, ali nemožemo od manje, jer imade još u Istri na žalost našega naroda, koji tomu čovjeku vjeruje i koji misli, da je ono, što Krstić reče ili napisao, dobro, pravu i pošteno.

Tim zalutanim i zavedenim nazovi prijateljem i sljedbenikom Krstićevim vriede ove naše rieči, ni pošto njemu, jer se njegja ništa više nedodijmlje ni nehvata. On se je odalečio od nekdanjih svojih ideala, te zablja i svetinja tako daleko, da mu je nemoguće povratiti se više na stare, poštene i plemenite puteve.

Ovu poslanicu šaljeno dakle onim njegovim malobrojnim sljedbenikom, koji misle, da je Krstić uvijek isti, koji drže, da onako govori, piše i radi, odakle je počeo misliti i svojom glavom, koji sude, da on govori, piše i radi iz najdubljeg osvjedočenja u dobroj nakani za pravednu i poštenu stvar.

Predstaviti ćemo im Krstića u pravoj slici, kakovim on bijaše god. 1881. kao sveučilišni djak u Zagrebu i kakovim ga nalazimo godine 1895. u obćini Kastavskoj — u njegovoj priestolnici — u Matuljahu.

Mimolazimo ono doba njegove mladosti, kadno se je kano 22-24 godišnji mladić odlikovao u Zagrebu junackom srčanošću kao veliki Hrvat, kadno se je kasnije kao doktor prava sakaio sa rieckom podkupljenom faktižom radi hrvatstva; kadno je sa revolverom u ruci tjerao riecku svjetinu izpred sebe; jer je htjela navali na dalmatinske Hrvate, koji se vraćahu sa zagrebačke izlozbe, i kad je radi hrvatstva morao na Rieči u zatvor, odakle ga kasnije otjeraše riecki Talijani. Mukom mimolazimo ono doba, kad je Krstić na svojem stanju izvjestio hrvatsku trobojnicu prigodom dolazka cara i kralja Frana Josipa u Matulje, te na zapovied oružnika, da skine tu zastavu; odgovorio: "Ja hrvatska trobojnicu nećam skinuti, jer je moja i moja su i moja su i moja su."

dva događaja, koji moraju i sliepcem otvoriti oči, i to su: 1. Godine 1881. izašla je u listu "Sloboda", koji je tada na Sušaku izlazio, i to u broju 31, od 13. 3. slieđea: "Pouzdanica" — gradjana, hrvatskoga, sveučilišta — svih triju fakulteta — slavnog, istarskoj obćini Kastav, na ruke glavaru joj g. Munica, na revno i celieno branjenje hrvatskog jezika i hrvatskih svetih prava proti talijanskim i svabskim napadačem.

Gospodine! Sa daleke Vučke gore čuo se po svoj Hrvatskoj, Vaš i Vaših čestitih, jednomjšjenika, odlučan prosvjed proti zatiranju hrvatskih prava i svetinja. — Tudjinacki, lakomi — nezasiitni prsti posegli opetice za potlacenim doduse ali lepom hrvatskom Istrom, nu Vi im pravom dovknuste: "Prste kasebi!"

Braneć hrvatski jezik i hrvatsko ime, dokazaste materijem i, da se i mučenička Istra, ponosi dieplom države — kraljevine Hrvatske. Tako valja! Tudjinac je i odviše drzak, a da bi mu ma u čem popuštiti smjela.

Plemeniti prosvjed Vaš sa starodrevne kule junackoga Kastva naišao na dostojan odziv, svuda, gdje ima Hrvata — hrvatskog imena, da se sva hbskimi i talijanskim napadačima izbiju, u. iz, usijane njihove glave presmjela i nepravedna posizanja.

Hrvatska sveučilišna mladež burnim oduševljenjem primila je Vašu otačbeničku odluku. (Da glavarstvo u Kastvu neće primati ni talijanskih ni njemackih spisa. Op. ur. J. Zarka Vaša volja primjerom nam je, kako ćemo čuvati hrvatske svete uspomene!

Velevriedni glavaru! Vašem prosvjedu pouzdanjem pridružuje se i sveučilišna mladež tvrdom voljom, hrvatska prava i slobodu braniti nesnosna nasilja satri i otačbinu osloboditi tudjinskog gospodstva!

Dičnoj obćini Kastavskoj izručite srdačnu našu hvalu, obćini, kojoj ste dostojan — pravi glavar!

Dano na sastanku sveučilišnih gradjana priestolnice Hrvatske početkom ozujka 1881. Slieđe podpisi: Abodić Agjić, Krstić id. id. Evo još jednog dokaza o Krstićevom hrvatstvu. U listu "Hrvatska Domovina" broj 26 od dne 1. februara 1896. nađ je na trećoj strani slieđea: "Slavnomu uredništvu Hrvatske Domovine u Zagrebu. Ujdućno molim, da islavno uredništvo, neka izvoli na dopis iz Kastva, baviti će se;

štampam u "Hrv. Dom." od 18. siječnja 1896. g. br. 16. uvrstiti u dojdučio broj cijenjonog Vašeg lista slieđeci Izpravak:

Najsvečanije odbijam od sebe tvrdnju kastavskog dopisnika, da ja, protivnik tobožnje pravaske stranke u Kastavšini, jesam zavedeni sluga Rinaldinijeve svojce. Meni je bilo uvijek sveto ime hrvatsko, radi kojeg, uvjeren sam u duši (neka mi se nezamjeri, ako u nužnoj obrani moje časti ističem svoju osobu, što inače, nebi učinio) nitko u Kastavšini nije toliko trpio, koliko je trpila i dan danas trpi moja malenkost.

Ta šta čete više? Radi hrvatstva i samo radi hrvatstva, što ću i dokazati u otvorenom pismu gosp. Spinčić, moja je odvjetnička karijera, indji moja ekzistencija, prejudicijana i osakaćena! Gledom na to, pitam bezimenog dopisnika: Kako se usudjuju podrediti ne svojti najodlučnijeg neprijatelja onom svetom imeću, kojeg radi žrtvovao sam svoju budućnost? itd.

Uz srdačnu zahvalu jesam sa odličnim štovanjem Matulje, 27. siječnja 1896.

Dr. Ivan Krstić

Ovo su nepobitni dokazi o hrvatstvu Krstićevu, na kojeg predstavnike u Istri bijuje on danas pelin i otrov. Neka zataji — ako je kadar — da sve ovo nije istina. Neka poreče — ako je vriedan — da nije iz Pavla postao Saval. Neka reče — ako ima obrazu — da danas nemrzi i neproganja sve ono, što mu bijaše još pred 4 godine najmilijim i najsvetijim na svijetu. A kako se zove onaj stvor, koji baca tako bezobrazno, takó divljacki svoje i narodne svetinje pod noge? Neka odgovore Krstićevi prijatelji i sljedbenici.

Izborno gibanje.

Iz Poreštine doznajemo: Za sekcije u obćini Vrsar izloženo su izborna listine na novo, jer je bila učinjena pogreška, da izlozjenje prvi put nije bilo oglašeno kako zakon hoće "Navadnim načinom". Tako u Svet-Lovreću nisu ništa znali, jer su čekali, da jim bude oglašeno kako druge pute. Sada je doba li dužnost našim, da pregledaju točno listine, i da, do 21. ovog mjeseca podnesu rekvizite, drugačije nije koristi kasnje se tužiti.

Dne 14. birala je sekcija Završje-Kostanjica od obćine Grožnjana. Tamo se još, nemožemo tvrdo nadati dobijku; jer je narod preved skuten pod Talijani. Sekcija Grožnjana, isto imene, obćine, bira, danas. Izbori šducara u obćini Višnjana, baviti će se;

Sekcija Višnjana s Bačvami peti kurija dne 19. ovgoda od 9 jutro do 1 po podne. Ista sekcija, četvrti kurija dne 20. ovgoda od 9 jutro do 1 po podne. Sekcija Sv. Ivan od Sterne i Sv. Vital peti kurija dne 21. ovgoda od 9 jutro do 12 po podne, a četvrti kurija isti dan od 2 do 4 po podne.

Izbori šducara u obćini Vižinada: Peta kurija, sekcija Vižinada grad i vanjština dne 22. ovgoda jutro, a sekcija Kastelir-Labinici dne 23. ovgoda od 9 jutro do 1 po podne u Kasteliru. Četvrti kurija dne 24. ovgoda od 9 do podne u Kasteliru.

Svakako je dobro, da se nasi ljudi svadje popitaju točno na kapitanatih kad je koji izbor, a oblasti je dužnost to i oglasiti obićajnim načinom, nu bolje je popitati se, nego li čekati na oglas, koj bi s raznih uzroka mogao i izostati. Za Opatljaku i Molovansku obćinu Porečkoga kotara, koliko mi znamo, još nisu određeni dani izbora; tako ni oni od puljskoga kapitanata.

Iz Poreštine pišu nam. Ljvljamo vam ovim, da je dao g. načelnik porečki, — po nalogu c. kr. kotarskoga poglavara — izdati "Oglas" na pojedine sekcije V. i IV. kurije, u tom smislu, da u vrijeme izbora za te kurije nesmiju se pokazati na biralištu kojekakvi agitatori, jer da će biti bezodvlačno odstranjeni po c. kr. Zandaril.

Mi izvanjski izbornici netrebamo kod nas agitatora, pa će biti li po i pametno, da talijanski šćirici u vrijeme izbora ostanu u Poreću, a izvanjske sekcije neka puste na miru! Tako će biti sve u redu, a oružnika neće biti od potrebe!

Iz Sanvincente pišu nam. U ponedjeljak bio je sustanak naših talijanaša u obćinskoj dvorani. Glavnu rieč je vodio naš podestat, i obećavao čuda novaca, ako pobjede talijani. Drugi govornici su bili křemar Bergamo i njegova braća. Skupština je svršila tim, da su se gospoda na placi sanvincentskoj dobro potukla. Kad su taki medju sobom, da šta imaju biti sa našim ljudima.

Iz Sv. Lovreća u Labinštini nam pišu. Do sada je uvijek bilo naše mjesto mirno, ali sada prigodom izbora tekuce godine, došli su nas pohadjati tako zvani "Spasitelji puka", koji nastoje na svaki način ne... pomoći, ali... žalibože prevartiti i smutiti puk.

Pred nekoliko dana došlo je u naša mirna sela gospodin Baron Giuseppe Lazzarini-Battiala mjesati i buniti naš puk i puniti glavu ljudima sa socijalističkim predikama, obećavajuć mu: "Kraljevstvo nebesko već na zemlji" (akoprem po našoj neupomoći pameti nemoze se to dogoditi). Neponovjeda je da se neće plaćati u budućje poreza, neće biti toliko činovnika i u obće, da će im se upanjiti njihova plaća, da netreba toliko svećenika, ta jedan svećenik može služiti više plovanija

itd. U glavu im je stavljao da mora bit uništeno: vojničtvo i civilni red u državi, kako sada postoji. Paovao je i vikao na svećenike kao na najgore neprijatelje naroda, te učkao puk da ne sluša svoje duhovne pastire.

Taj bogati baron prolijeva krokodilске suze, vrhu siromašnoga naroda, žaleći da mu je toliko raditi, a da čitela zarada ide u žep kapitalistima. Nam je poznato, da je i blago i bogatstvo gospodina baruna stečeno najvećima s kmetским žuljima, ali nismo čuli, da se je taj barunić odrekao svega ili jednoga dijela svoga imanja zato, što bi ga njegovi stari i on sam bio na lahku ruku stekao, a kmet se u krvavom potu kupao. Sad dolazi oko kmeta, za vote izmamiti, da mu i dušju izmuze, kako su njegovi stari znali što drugo od kmeta musti. Ali narod nije slep, on će znat ocieniti koliko je istine u njegovim bombastičnim zamamljivim riečima, pa će mu put pokazati, jer mu je na ustima med, a u srcu žuč. Konti i baroni još nisu nikad kmetu popravili poštol onđe, gdje ga je žuljio, nego ako su što zakrpali, od tih krparija je kmet dobio nove žulje, koji su ga jače pekli od starih.

Izborne sekcije pete kurije za politički kotar Lošinj. Koliko znamo do sada, sastavljene su ovako:

- I. Mjesna občina Lošinj mali:
  1. izborna sekcija, grad i porezna občina Lošinj mali, sa biralištem Lošinj mali;
  2. izborna sekcija, porezna občina Susak (Sansego) sa biralištem Susak;
  3. izborna sekcija, porezna občina Unije, sa biralištem Unije;
  4. izborna sekcija, porezna občina Čunski, sa biralištem Čunski.
- II. Čitela občina Osor, jedno izborno mjesto sa biralištem Osor.
- III. Čitela občina Lošinj veli, jedno izborno mjesto, sa biralištem Lošinj veli.
- IV. Mjesna občina Cres.
  1. izborna sekcija grad i porezna občina Cres, sa biralištem Cres,
  2. izborna sekcija Sv. Ivan, Martinšćica, Vrana, Belej, Ustrine, sa biralištem Sv. Ivan.
  3. Izborna sekcija Valun, Pernata, Podol mali, Zbitja, sa biralištem Valun.
  4. Izborna sekcija Orlec, Ljubenice, sa biralištem Orlec.
  5. Izborna sekcija Beli (Caisole), Dragozetici, Predošćica, sa biralištem Beli.
- V. Mjesna občina Baška:
  1. Izborna sekcija grad i porezna občina Baška, Jurandvor, sa biralištem Baška (nova).
  2. Izborna sekcija Stara Baška, sa biralištem Stara Baška.
- VI. Mjesna občina Omišalj, jedno izborno mjesto, sa biralištem Omišalj.
- VII. Mjesna občina Dubašnica, jedno izborno mjesto, sa biralištem Dubašnica.
- VIII. Mjesna občina Dobrinj.
  1. Izborna sekcija Dobrinj, sa biralištem Dobrinj.
  2. Izborna sekcija Polje, sa biralištem Polje.
- IX. Čitela občina Punat, jedno izborno mjesto, sa biralištem Punat.
- X. Mjesna občina Krk (Veglia).
  1. Izborna sekcija, grad i porezna občina Krk, sa biralištem Krk.
  2. Izborna sekcija, porezna občina Vrh sa biralištem Vrh.
- XI. Mjesna občina Vrbnik, jedno izborno mjesto, sa biralištem Vrbnik.

Iste sekcije ostaju takodje za četvrtu kuriju, izuzamši gradove Lošinj mali, Lošinj veli, Cres i Krk, koji u četvrtoj kuriji ne biraju fiduciare.

O p a z k a : Ako je na novo učinjena koja promjena, molimo naše, da nam ju na dobu jave.

Broj fiduciara za pojedine odiele i dane biranja, javiti ćemo čim nam budu poznati.

Sv. stolica i Slaveni.

Dogodjaji zadnjih mjeseca uzvili su toliku prašinu, da kroz nju neprijatelji Slavena nemogu vidjeti ni jasnog svjetla žarkog sunca. Hrvatski biskupi Strosmajer i Stadler poremetili su pojmove dušmana slavenških, Niemaca, Madjara i Talijana u tolikoj mjeri, da neznaju više, lučiti istine od laži, ni pravice od nepravde i nasilja.

Javna glasila spomenutih protivnika sipala su vatru i otrov na sve što je slavensko u obće, napose hrvatsko kroz mjesec radi par nedužnih rieči, izrečenih od onih naših crkvenih dostojanstvenika prigodom I. katoličkog kongresa u Zagrebu, i radi toga, što je baš njih sv. otac, nakon toga, najprijaznije primio i saslušao.

Naša namjera nije, da bismo naše biskupe od dušmanskih osvada i kleveta, niti trebaju oni naših obrana, jer je njihova savjest čista, već htjedo, da spomenemo najnovije razglabanje jednog njemačkog lista o odnosajih sv. stolice napram austro-ugarskoj monarhiji i prema Slavenom.

U bečkom listu „Di Zeit“ piše neki „Rimski klerikalac“ o odnosajih između sv. stolice i austro-ugarske nakon zadnjih dogodjaja sa hrvatskimi biskupima među ostalim i sljedeće:

Prije nekoliko godina htjela je sv. stolica dozvoliti svim Slavenom austro-ugarske porabu slavenske liturgije, kao što je pred tim jurve bila to dozvola katoličkim Slavenom u Crnoj Gori. Ta osnovna naišla je u Beču na veliko nezadovoljstvo i odpor. U posvećenjem slaviziranju katolicizma u austro-ugarskoj nazriše u Beču pogibelj za samu monarhiju, dočim je sv. stolica tim načinom htjela k sebi prihvatiti sismatike.

Premda je osnova sv. stolice propala usljed javnog i odlučnog odpora austro-ugarske vlade, ipak je s njom pokazala sv. stolica, kako su njezine simpatije duboke napram Slavenom. Ove simpatije izbijaju u svih mogućih oblicih i u najrazličitijih odnosajih. U Istri primjerice, gdje biesni borba između Talijana i Slavena, i gdje bi najprirodnija stvar ovoga svieta, da sv. stolica podupire Talijane, ona obasiplje neprestano Slavene ljubavlju. Kad se je prošle godine radilo o tom, da bude imenovan jedan kardinal u Austriji, izabraše monsig. Missiu, nadbiskupa gorickog, i to s jedinog razloga, što imade za sobom Slavene. Da bi morao sv. Lav XIII. raditi po svojoj želji i kad bi mu to hećka vlada dozvolila, monsigr. Strosmajer bio bi već odavna kardinalom.

Sv. stolica nastoji o tom, da bi Austrija preuzela neku vrst pokroviteljstva nad katoličkim Slaveni kano ravnoteže Rusiji, koja vrši pokroviteljstvo nad pravoslavnim Slaveni.

Tako bečki list, našto stavljam o sljedeće primjetbe: Vjerojatno je, da je sv. stolica već do sada htjela zadovoljiti Slavenom austro-ugarske tim, da im dozvoli porabu staroslovenskog jezika.

Posve je vjerojatno, da su se tomu odlučno oprli i Niemci i Madjari odnosno njihove vlade.

Vjerujemo, da imade sv. stolica simpatija do katoličkih Slavena, ali nevjerojatno, da bi te simpatije igdje u Istri izbijale na svjetlo. Znademo dapače iz gorog iskustva, da ne bijaše u jednom dielu Istre nikada nesoosnijeg i tužnijeg stanja i položaja za katoličke Slavene nego li je baš sada. Znademo dapače, da katolički Slaveni u tom dielu Istre danas zavidjaju i onim poludivljim narodom, kojim dolaze bogoljubni i požrtvovni blagovjestnici, da im propoviedaju rieč božju, da ih privedu u krilo katoličke crkve u njihovom jeziku. Tuj dakle nemože biti govora o kakvoj ljubavi ili o simpatijah do one naše nesretne braće, koji su izručeni i u vjerskom pogledu na milost i nemilost ljudim našim narodnim protivnikom i dušmanom.

Što se tiče imenovanja Monsigr. Missie kardinalom u Gorici i tvrdnje, da iza njega

stoji Slaveni, usudjemo se primjetiti, da nadbiskup Missia bijaše imenovan kardinalom na želju i predlog krugova i osoba, koje nisu pitale, niti su marile znati, što će katolički Slaveni kazati na ono imenovanje. Kardinal Missia nije pokazao ni u Ljubljani ni u Gorici, da želi ili da nastoji, da budu za njim stojali katolički Slaveni. U tom pogledu nemože se ni iz daleka mjeriti sa hrvatskimi biskupima, koje bi htjeli Niemci, Talijani i Madjari u zlicu vode utopiti.

DOPISI.

IZ Tinjana, 6. novembra 1900. (Otvorenje hrvatske Čitaonice. — Svečani blagoslov križa na uspomenu XIX. vijeka.) Dvie jako lijepe svečanosti imao je naš Tinjan u ovo par mjeseca, naime: dne 16. septembra otvorila se svečano „Hrvatska Čitaonica“, kojom prigodom su nas posjetila rodoljubna braća iz bliza i daleka.

Naša čitna gospoda doktori, prvaci i drugi rodoljubi sa tamburaškim zborom iz Pazina, gospoda iz Pule i od druguda su dohrlili, da naša narodna svečanost čim sjajnije izpade.

Kod skupne večere licitiralo se jednu kultja žigica „S. Cirila i Metoda“ za 11 kruna, te se sabralo i za djačko pomoćno društvo do 36 kruna.

Rasla i cvala bujio naša Čitaonica na korist duševnu i tjelesnu ovog puka.

Na želju izlaknuto od našeg presv. biskupa u svom pastirskom listu, da bi se na uspomenu svršetka devetnajstog vjeka postavilo križevе po najvišjih brigovih, su se pobrinuli tinjanski poglavari, da se učini i postavi veliki križ na takozvanom „Velikom Vrh“u, koji stoji istočno od mjesta Tinjana te graniči sa župom Tinjanskom, Supetarskom i Staropazinskom.

Za troškove tog velikog, šest metara visokog spomen-križa, su doprinešili malom iznimkom svi obćinari Tinjanski, te je bio dne 18. oktobra podignut a dne 4. novembra svečano blagoslovljen.

Na tu riedku svečanost uputile se sporazumno malo poslije poldne dvie procesije, naime iz Tinjana i S. Petra, kamo su stigle skoro u isti čas na „Veliki Vrh“ ka križu pjevajući pobožno litanije.

Najprije pozdravio je tinjanski župnik duhovnog pastira i pobožni puk iz Sv. Petra, zatim su zapjevala skolska djeca prigodnu pjesmu svetomu križu uz pratnju gusala g. nadučitelja iz Tinjan.

Iza toga sledio je svečani svieti čin blagoslovljenja.

Dovršen blagoslov nastapio je nakamen podnožja križa veleč. g. župnik Supetarski Liberat Stoković.

Poče je svoj govor sa riečmi, koje su urezane i napisane na križu: „Zdravo križu, ufanje naše!“

Krasni i jezgroviti govor trajao je preko 3/4 sata, kojeg su svi prisutni najvećom pozornošću i pobožnošću slušali, te će si ga zapaniti doč. budu živi. Budi veleč. g. župniku i ovdje: izrečena najsrdačnija zahvala a od Boga plaća!

Za prodikom odpevalo se litanije nuke Isusove, te opet: zatim odpevaše nevinna dječica tri kitice prigodne pjesme. Na to pročitao: župnik Tinjanski sadržaj spomen-pisma, koje bi prije postavljeno pod križ.

Iza toga sabirao g. župnik Tinjanski milostinju za pokriće troškova križa, te zaključio svečanost sa pozdravom na sve prisutne, koji se zatim noseći nezaboravnu uspomenu k svojim kućam mirno razišli.

Za dobe čitave svečanosti gruhavhu mužari naših dobrih susjedah iz Rusci, koji su iz ljubavi do Isusa i do nas potrudili se, da čim slavnije ta svečanost izpade i nam mužare izposudili.

Tim se izpunila želja svihuh, koji su potaknuti namisao i uzastojali do uzdignutia ovog najvažnijeg spomenika „Simbola spasenja čovječanskog roda“. Bogu dragom hvala i svetom Križu slava!

Franina i Jurina.

Jur. Ča je ono govoriya Biba na sastanku od gospode u Sanvitenit?

Fr. Reka je, ako budemo brati kako prije, da će doč beći na vrieč; ako ne, da ne dođu ni anka prazne bi, sage.

Jur. Ma tako je i prije govoriya?

Fr. Je, ali mi nismo vidili ni vragutega Solda.

Jur. Ostali su u gospodskih žepih.

Fr. Znaš Jurino, kako su istarski talijanaši prekratili naša Brda i Merišće na Grozjanščini?

Jur. Čujmo!

Fr. Brda su njim Collalto a Merišće Mariglia.

Jur. Oni su se vero s razumom posvadili.

Fr. Aj ga nisu nikad ni imeli.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Gleda saziva zemaljskih sabora nije jošte ništa stalna odlučeno. Česki sabor imao se sastati 17. decembra, nu česki listovi pišu, da još nije stvorena nikakva odluka, te da će se sastati česki sabor tekar poslije 17. decembra. Poljski listovi priobćuju, da su odlučujući poljski krugovi pitali, da bi se galeički sabor sazvalo već koncem ovoga mjeseca, i to obzirom na izbore, koji će se tamo vršiti mjeseca decembra, ali reč bi, da nije toj želji zadovoljeno.

Na drugom mjestu priobćujemo uvjete kompromisa, sklopljenog između narodne stranke i stranke prava u Dalmaciji.

Glavno glašilo mladočeske stranke priobćuje, da je predsjednik pokrajinskoga suda u Pragu prijavio svim savjetnikom, da se ima od sada rabiti u svih i najmanjih poslovih njemački kao uredovni jezik. Ako se ta viest obistini, tada možemo očekivati još oštriji odpor zastupnika českaoga naroda proti sadašnjoj vladi.

Prvaci staročeske stranke — na čelu im dr. Rieger — izdali su proglas na česki narod, u kojem kažu, da je raspust carevinskoga vieća prouzročio jezikovno pitanje, koje su htjela prijašnje vlade riešiti. Zatim navadjaju, kako su njemačke stranke od zajednice išle za tim, da postignu proglašujuće njemačkoga jezika državnim, te ga na taj način prošire daleko preko srake potrebite mjere, a zemaljske jezike, da ograniče i snize na podređeno mjesto. Na taj način imalo se je svim Austrijskim zemljam dati jedinstveno njemačko ruho, i one pripraviti na što už državopravni vez s Njemačkom. Ovom se nastojanju valja čim odlučnije oprieti, čim ono dobiva podpore iz inozemstva u crkvenom i svjetovnom pravcu. Najvažnija državna potreba jest, da se narodni spor odstrani najsavestnijom provedbom § 19. državnih temeljnih zakona; Uredjenje odnosajia Austrije napram Ugarskoj slediti će samo od sebe, čim budu učvršćeni vlastiti unutarnji politički i gospodarski odnosaji u Austriji. Traži se zatim izborna preinaka, naglašeno česko državno pravo i izriče, da borba zanj nemože nikada prestati. Napokon kaže proglas, da stranka obzirom na postojeće stanje u zemlji, neće posustviti svojih kandidata, ali pozivlje izbornike, neka dobro prosude komu će dati svoj glas.

Kompromis, sklopljen između njemačkih konservativaca i liberalaca Tirola odobravaju sve njemačke stranke. Taj kompromis napreren je protiv Talijanom južnoga Tirola, inače vjernim prijateljem njemačkih liberalaca, koji poručuju sada Talijanima, da treba zapostavljati politička i stranačka pitanja, narodnom pitanju.

Srbija. Radikalne novine pišu, da progovora, koja su poduzimale razne srbske vlade protiv radikalnoj stranci, nisu ovoj mnogo naškodila. Oni, koji bijahu pomilovani, vratise se na svoja mjesta i zauzeše svoj položaj. Glavno je, što su im protivnici naškodili u tom; što im je pošlo za rukom ocrniti vođu Pašića, koji se je tako preplasio, da je izdao i svoje prijatelje. On je naime izjavio na razpravi, da se u radikalnoj stranci goje potudni-nastičke težnje. Svuda drugdje u svijetu bila bi za uvijek ostavila na cedilu stranka takvog, nedostojnog vođu, nu u Srbiji zaboravlja se na onakve male nakošnosti, to se se i oko Pašića poteli opet sakupljati njegovi bivši prijatelji. Pašić se nada, da će se opet domoći prijašnje vlasti u Srbiji, a to je tamo posvo mo-guće.

Francuska. Dne 12. t. mj. zaključena je u Parizu svjetska izložba, koja bijaše otvorena dne 14. aprila. Francezkoj re-publiki ponarasio je ugled i upliv radi mirnog i redovitog tečaja te izložbe. Tamo se je sakupilo na milijune stranaca, koji su ponijeli sobom kući najbolji utisak o veličini i bogatstvu Francezke. Izložba zatvorena je doduše velikim deficitom, nu u Francezkoj u obće, napose u Parizu ostale su ogromne svote novca, što ga tamo tuđinci potrošise.

Italija. U nedjelju proglasio je mladi kralj prvo pomilovanje raznim vrstam kažnjnika. On je naime slavio kao kralj prvi svoj rođendan, te je tim povodom hotio narodu pokazati svoje velikodušje. Opozicionalni zastupnici prijavili su pred-sjedništvu parlamenta, koji se ima za koji dan sastati, više interpelacije. Najstrože biti će bez dvojbe one radi talijanske po-litike u Kini. Ministar-predsjednik Saracco predložio je kralju program rada za predstojeće zasjedanje parlamenta. Taj program proučavaju i ostali ministri, iz-medju kojih imade i takovih koji se ne-slažu sa ministrom predsjednikom.

Jezna Afrika. Iz Transvala dolaze ne-povoljni glasovi za nesretne Bure, koje su proganjaju neprestano englezke čete. Ovih dana sukobio se engleski general Smith Darien u blizini Belfasta sa Buri. U tom sukobu pao je burški zapovjednik Printos i general Tourie, dočim bijaše general Grobelaar ranjen.

Kina. Kinezka vlada vodi još uvijek za nos međunarodne vlade, koje su i međusobno nesložne. Kinezki car neće da se vrati u Peking, jer se nepouzda je u međunarodne vlasti. Talijanski parobrod Singa pore stigao jo ovih dana u Napulj sa ranjenici austro-ugarskih četa iz Kine. To su ranjenici sa c. i k. broda Zenta, a to kadet Rihard pl. Bognenburg, te mor-nari Triscoli i Bačić i sa broda Aspern kadet Gioseffi. Ovi su ranjenici bili od-premljeni željeznicom u Pulu.

Mjestne:

Vojno-veteransko društvo u Pul. Imalo je ove dane svoju glavnu skupštinu, na kojoj je izabran predsjednikom i za-povjednikom g. Berno Bekar, c. kr. učitelj gimnazijske pripravnice u Pul.

Hrvatske predstave u Pul. Na četvrtoj stranici donasamo poziv i razpo-red jedne predstave, koju prire-djuju u subotu večer glumački umjetnici supruzi Gavrilović, koji su nam ostali u dobroj uspomeni iza predstava prošle godine te koji sada priredjuju razne za-bave po hrvatskih krajevih.

Cijenjenom našem občinstvu preporu-čujemo što toplije, da pohite na tu za-bavu, goje će se do volje naučiti naše domaće hrvatske umjetnosti i time poča-

sliti i oduševiti u daljnjem njihovom radu štovane supruge Gavrilović.

Isti glumački umjetnici priredjuju u nedjelju u večer u hrv. Čitaonici u Pazinu predstavi, te već unapried upozorujemo tamošnje rođoljube, da mnogobrojno po-hite na zabavu.

Pokrajinske:

Krešimir Martinčić, asistent farmacije, sin velezašnuoga profesora Susačke gimnazije, preminuo je dne 2. t. mj. nakon duge i teške bolesti u kući svojih roditelja u Malom Lošinj. Pokojni Krešimir bio je čestit mladić, vatrien ro-doljub, čišćen i ljubljben od svojih dru-gova i prijatelja. te je uživao veoma dobar glas u ljekarničkih krugovih. Ljuta sušica svačila je vriednoga mladica u mladjanoj dobi od 26 godina u prerani grob. Vječni pokoj čestitomu Krešimiru, a njegovim milim naše iskreno saučesće!

Oper odgođjena porotna razprava. Poznato je, da se je vodila tri dana prošloga mjeseca porotna razprava u Rovinju protiv bivšemu občinskom blagajniku u Motovunu L. Corazza. Na predlog brani-telja odvjetnika Albanese bijaše tada pre-kinuta razprava, jer da će se pozvati računarske vijestake, koji se razumiju u občinsku upravu i koji će pregledati rač-une vodjene od Corazza.

Dne 8. t. mj. nastavljena je razprava protiv Corazzi. Pozvani vijestaci izjavise, da je moguće pregledati cijelu upravu Corazza i onu prijašnjih blagajnika. Na braniteljev predlog bijaše razprava opet odgođjena i to na buduću godinu. Me-djutim će računarski vijestaci (računarski činovnici zemaljskoga odbora u Poreču) pregledati račune. Corazza je obtužen — kako je poznato — za zločin pronevje-renja.

Pišu nam iz Smoljanah. U ne-djelju pošle podne napalo je jedno 40 talijanaša sanvinčentskih na zidare Krosilu i Smokovića, također iz Sanvinčenta, i to samo zato, jer delaju poli naših kmeta, i nisu fanatični strančari. Za gospodu san-vinčentsku oni smrdje „de Croati“. Čudimo se, da viša oblast ne providi za sigurnost života u Sanvinčenti jer pod na-čelnijetvom našega Doblanovića čovjek u gradicu nije ni za život siguran. Reklo bi se prije, da tu vlada anarhija i divljačtvo, a ne red, kako se pristoj među pitomim svijetom.

Pišu nam iz Premanture. Radi jedne nove krčme u selu nije više mira ni pokoja. Tu se pjeva i popieva i preko sv. mise i do poslie polnoči. Gospodin krčmar nebi smio biti uzrokom buke po injstvu, nego zatvarati krčmu, u propisano vrijeme, kad zatvaraju i drugi naši krč-mari.

Poziv! U četvrtak dne 22. t. mj. otkrili će se i blagosloviti u Lupoglavi (Gorenjavas) spomenik blagopojnome Rajku Revelante, bivšem opatijskom kapelanu. U taj dan služiti će se u 10 sati svečana služba božja u tamošnjoj županjoj crkvi. Pozivlju se stoga svi prijatelji i rođoljubi osobito braća svećenici i učitelji, da u što većem broju pohrle na tu skromnu svečanost i time izkažu posljednju počast, koju dugujemo milom pokojniku

Spomenik je vrlo prikladno izradio domaći klesar gosp. Franjo Rubesa u Voloskom. Račun potroška te izkaz daro-vatelja, koji su svoje prinose pripisali iza već jednom objavljenog izkaza, bit će priobčen u jednom od narednih brojeva N. S. Za odbor: M. S.

C. kr. porezni ured na Voloskom i hrvatski jezlk. Jedan naš prijatelj i poznati hrvatski rođoljub dobio je ovih dana kretom pošte neki spis c. kr. kot. suda na Voloskom sa hrvatskim naslovom. Potvrdivši primitak i otvorivši zamol, našde na dva talijanska spisa. Jedan je bio predlog c. kr. poreznog ureda u Vo-loskom, kojim moli sudbenu oblast, da mu dozvoli ovrhu radi zaostalih pristoj-

bina, a drugi spis bio je dozvola ovrhe. Oba spisa dakle u talijanskom jeziku a naslov na omotu hrvatski. Ovršna dozvola morala je biti talijanska budnje predlog učinjen u tom jeziku, nu odkud dolazi porezni ured do toga, da čini protiv hr-vatskoj stranki predloge na talijanskom jeziku i time prisili sud, da izdade dozvolu ovrhe u istom jeziku, i odkud dolazi sud do toga, da naslov piše hrvatski premda bijahu spisi talijanski? Da je bio naime naslov na omotu talijanski (košto bi bio morao konsekventno biti) g. adresat po gotovo bio bi odbio cijeli omot, nu pošto je naslov bio hrvatski, mislio je, da će i spis u omotu biti hrvatski.

C. kr. porezni ured izgovara se, da je dotična pogodba, na koju je udarena pristojbina, bila pisana njemačkim jezikom, a u drugu ruku, da je slučajno nestalo tiskanica hrvatskih. Što se tiče prvog prigovora, to je isti bas smještan, jer ako već porezni ured uzima pogodbu za temelj, morao bi dotični predlog biti eventualno njemački a podnipošto talijanski. Drugi pako izgovor, da je slučajno nestalo hr-vatskih tiskanica, jest još smješniji, jer je dužnost dotičnih činovnika, da se pobrinu, da bude tiskanica uvijek u zalih i jer bi — ako bi taj izgovor u obće bio valjan — bili morali dotični predlog napisati hr-vatski. Mi pako mislimo, da porezni ured u obće nema hrvatskih tiskanica. Za se naime hrvatskim strankam šalje koje-takvo „Ordine di pagamento“, „Zahlungsaufträge“, „Mahn-zettel“ itd., što je sve protuzakonito, ob-er c. kr. porezni ured u Voloskom ne obitelji samo za onu stotinu naseljenih Niemaca u Opatiji i za ono par potali-jančentih obitelji na voloskom, već i za cijeli voloski kotar, u kojem prebivaju iz-ključivo Hrvati.

Iznašamo i ovaj slučaj na vidjelo, da jos jednom potvrdimo onu glasovitu tvrdnju njekog ministra, da naime c. kr. oblasti obće sa hrvatskim strankami hrvatski(?) iznašamo ga i radi toga, da upozorimo predpostavljene oblasti na nered i neza-konitosti, koje bi trebalo već jednom od-straniti, a naše suzemljake upozorujemo, da sve spise, c. kr. oblasti, koji su tali-janski ili njemački jednostavno odbiju i da se ravno prituže na odnošne predpostavljene oblasti.

K predstojećemu popisu pu-čanstva. — Visoko c. kr. namjest-ništvo u Trstu izdalo je dne 6. oktobra t. g. br. 22480/IX okružnicu na du-šobrižnike Istre i Primorja, kojom pozivlje svećenstvo putem predstojećih crkvenih oblasti, da bude na ruku c. kr. oblastim prigodom popisa pučanstva, koj će zapo-četi 1. janara 1901. — Mi jesmo uvjereni, da će naše požrtvovno i rođoljubno sve-ćenstvo blagotvorno biti na pomoć i živo poduprieti u tom važnom poslu slavne c. kr. oblasti u Primorju i Istri.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Zrenju, obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu u nedjelju dne 18. tek. mj. uz ovaj dnevni red: 1. Na-govor predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Ruzni predlozi. Iza toga sledi domaća zabava.

Iz drugih krajeva.

Andre Perušić. Iz Rieke pišu nam, da je tamo preminuo dne 2. t. mj. čestiti riečki Hrvat g. Andre Perušić, kojim gubi hrvatstvo na Rieci jednoga od najboljih svojih pobornika i zagovornika, vriedna mu supruga miloga supruga a stidica majka dobra i vjerna sinu. Viečni mu pokoj! Povodom njegove smrti sakupio je pri-jatelj istarskih Hrvata g. Akačić K 100 za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ a drugi po-kojnikovi prijatelji i štovatelji dadoše u istu svrlu K 118, tako je sakupljeno u svemu za našu „Družbu“ K 218, što nam pruža najbolji dokaz, koliko je štovanje i ljubav uživao vriedni pokojnik na Rieci i na Sušaku.

Odliko vanja u Gorlicko-Gradiški.

Povodom posjeta susjedne Gorice podijeli je cesar i kralj Josip mnogim osobam slo-venske i talijanske narodnosti iz Goricko-Gradiške razna odlikovanja. Najviše redove dobili su: zemaljski kapetan Pajer, njegov zamjenik dr. Gregorčić pa zatim razni načelnici, zastupnici, učitelji, svećenici, postari itd.

Lovranske pačuharije.

(Kontac.)

Va sedmoj kategoriji su pravi Tali-jani iz Italije, a la Marino i kumpanija. Ti imaju već sve va svojeh rukah, i po-stolarije, i tišlarije, i zidarije, i ribariju i trgovinu — z jednu besednu sve. Oni se tuste i pune sebe zepe sve na škodu domaćeh ljudi, ki nimaju već puti ni za-logija za v usta staviti. I pravo njim budi, kada još proteje Talijana, mesto da ga z meľlum straju ča, od kuda je i prišal. (Va ovoj kategoriji je donekle i Kenić, nego almeno on pije puno pefeša, pak tako dava svetu i nekoliko dobitka).

Va osmu kategoriju stavil bim one bedaste kanje, one trubile nad sve trubi, ki bi po sile oteli bi Talijani. Ti magarci su vam vriedni nosit margeritice, oni te vam poslat va Monzu telegraf, oni te vam kantat i „nella patria di Rossetti non se parla che Taljan“. Inšoma „buzdi buzdorom“ rekai bi stari Tonić, ki zna i latinski i ki ne stoji jako dugo od ove kategorije.

Va devetu — zadnju kategoriju sten-fal bim vas lovranski smrad. Tu je sva ona fameja od rogi, tu je on renegat z onem posebnem nosom — tu je i on inžinjer od Kapelice.

To su vam, tako vidite sve katego-rije. A va ku kategoriju bi pak spadal Krstić, da va sreće biva va Lovrane? Ja mislim, da bimo za njega morali storit jednu posebnu kategoriju. Neki dan je ta figura bila va Lovrane. Videl sam ga, kada se je sečal skupa s Kukumum i s Pikarobum. Che terno!

Ma pustimo ga ča i homo napred.

Ja sam čovek od religiona, pak ne morem nikako verovat va one fanđo-nrije, ča ih je ono z mistel nekog Dravin, kako da bimo mi ljudi bili jedan-pu postali od šimijoti, ale pak od drugih životinj. Nego ja mislim, da ni ni temu Dravinu to prišlo onako samo od sebe na pamet, i čete videt, da se je on moral svoji dni namerit na nekoliko ovako grehli tipu kako su neki naši prodanci, pak je on zaključil, da su svi ljudi postali od šimijoti. I pur ki bi malo bolje pogledal neki tip, ne bi bil dugo od Dravinove tererije. Za neke ter neke ne bi imel nikakovega dubija, ter je ki ter ki i sada još kosmat, kako kakav orangutan, a da on huncut od Dravina vidi od pro-danaac haloki, pak da ih konfronta s trubcem Enkovega rinoceronta, ja mislim, da bi napisal kakovu novu tereriju od tega, kako se ljudi z vrenenou tras-formuju. Najteže bi mu bilo za onu gljistinu. Nego i tu bi se Dravin brzo nal pomoe. On bi rekai, da je najprvo pred-tisuje i tisuje let bila jedna gljista, a od te gljisti da je malo po malo postal pre-slamni inžinjerič od Kapelice. Nego, kako sam prvo rekai, ja sam čovek od religiona, pak ne verujem va to, a za gljistu znamo i prez Dravina, po kakovoj tererije je vanka prišal.

Dunke izbori za Beč. Hej, ka kukanja za Krstića. Sada će Krstić kosit — sada. Che fraju, ovo malo meseci. Ma i zame je oro kako mana! Ča ne će? — Balotacioni — ljudi se svadjaju, lovranske talijanske babi se laju — a ja pišem pačuharije — i tučem desno i levo — a svet se smeje i smeje... A ov put ču, ako će Bog udrit još i jače. Ki god bude ča i najmanje delat proti nam drugem, ja ču ti ga tako operušat, da ne ča smet leto dan mej ljudi. To se zna, tako mora bit zač je naša stvar Bogu draga i pravedna.

